

VLAAMSE VERENIGING VOOR FAMILIEKUNDE

Periodiek tijdschrift
Zeventiende jaargang 2009 - n° 39

Staten van goed van de stad en kasselrij Oudenaarde (1595-1796)

Een nieuwe uitgave !

Het stadsarchief van Oudenaarde is één der rijkste archieven van de Belgische gemeenten. Het is in het bezit van oude en zeer interessante collecties. Een der meest interessante voor ons genealogen, is de collectie **registers & minuten** van de staten van goed van de kasselrij Oudenaarde.

Wat is een staat van goed? Wij herhalen hier ten behoeve van beginners de essentie: wanneer een persoon stierf werd een paar dagen na zijn overlijden in het **sterfhuis** een **prijzije** opgemaakt ten behoeve van de nalatenschap en de verplichte aangifte. Die prijzije is een lijst met schatting van al zijn gebruiksvoorwerpen en roerende voorwerpen. Het was ook verplicht om aangifte te doen van alle roerende en onroerende goederen van de overledene (huizen, hoeven, gronden, weiden, bossen en zelfs ook de bomen daarop staande). Al deze goederen werden geprezen (geschat) en daarop werd de verschuldigde belasting berekend.

Na enige maanden werd die aangifte (**minuten**) ingediend door de **houder**, dit is de persoon die de goederen na het overlijden onder zijn toezicht had. Dus meestal de overlevende echtgeno(o)t(e). Deze houder mag niet verward worden met de **hoirs**. De **hoirs** zijn de erfgenamen, dus meestal de kinderen, kleinkinderen en bij ontstentenis de broers en zusters eventueel neven en nichten. Deze worden allemaal vermeld in de staat van goed (niet in ons werk). Als er dus een nonkel pastoor sterft staat er een hele stamboom vermeld in die **minuten**. **Deze minuten zijn dus de authentieke aangifte zoals ze gebeurde door de overbrenger**. In het archief van Oudenaarde zijn ongeveer 1.012 gebundelde volumes met minuten. De ambtenaar schreef daarna de essentie over in een register. Deze tekst is uiteraard korter, maar omvat toch de essentiële elementen uit de minuten, de namen, de afstamming (fs Louis bijvoorbeeld), de erfgenamen en de eigendom.

Daarvan zijn in Oudenaarde 153 registers die samen wel meer dan 25.000 **staten van goed bevatten!**

Raadplegen: Door de grote omvang van de collectie was het natuurlijk niet eenvoudig om deze te raadplegen. Er bestonden wel 3 originele tabellen, vanaf 1595 tot 1752, gerangschikt op familienaam of voornaam, die tamelijk juist waren, maar niet altijd volledig. Deze originelen zijn nu in slechte staat wegens het veelvuldig raadplegen en nu niet meer toegankelijk voor de zoeker. Deze tabellen bestaan wel nog op microfilm en zijn te raadplegen in de archieven van Oudenaarde, Rijksarchieven Ronse en Beveren-Waas en bij de mormonen natuurlijk!

Het eerst deel van deze registers werden op een schitterende manier bewerkt door **Paul Van Butsele** (register 1 tot 35) en uitgegeven door de stad Oudenaarde. Deze uitgave bevat naast de namen van alle erfgenamen ook gegevens over de eigendommen. Hij moet voor zijn volledig werk nog altijd bewonderd en bedankt worden en werd terecht tot ereburger van Oudenaarde benoemd. Dit werk werd uitgegeven à rato van 1 boek per register en omvat in totaal dus 36 boekdelen. Die kunnen eventueel op bestelling verkregen worden in het stadsarchief. De heer Van Butsele is gestopt waar de alfabetische tabellen begonnen (1600).

Het nadeel van deze tabellen is dat zij enkel te raadplegen zijn op de naam van de overledenen, maar niet kon gezocht worden op namen van echtgenoten of overgevers. Er werd nu een

nieuw werk opgemaakt, met computer ingegeven en verwerkt, waardoor het ook mogelijk is om in de alfabetische tafel te zoeken op deze laatste gegevens. Dit werk dient gezien als een toegang naar de juiste akte voor de zoeker. Het bevat echter geen lijsten van alle erfgenamen of gronden. Dit laatste zou het ingeven te lang gemaakt hebben. Er werd nu reeds drie jaar aan gewerkt door de beide auteurs. Aldus is het ook mogelijk geweest om alle akten te bundelen in 3 boekdelen (in plaats van 119). Er is een vierde deel alleen al voor de alfabetische index.

Het werk omvat 20.881 akten in chronologische volgorde, met indexen en statistische gegevens. De genummerde aktes vermelden naast de personen ook de datum, parochie en verwijzen naar de nummers van de registers en minuten. Het betreft 220 parochies. De voornaamste zijn de parochies van de stad Oudenaarde en de 33 parochies van de kasselrij Oudenaarde.

Hierbij de volledige lijst met het aantal aktes per parochie:

Aalst(2) - Aat(1) - Aarsele(1) - Afsnee(1) - Amengijs(4) - Antwerpen(8) - Anzegem(750) - Asper(703) - Assenede(2) - Astene(3) - Avelgem(942) - Bachte-Maria-Leerne(1) - Bassevelde(3) - Beerlegem(1) - Bellem(2) - Belsele(1) - Berchem(104) - Bevere(488) - Blankenberge(6) - Boelare(1) - Bossuit(12) - Bottelare(1) - Boutersem(1) - Brugge(15) - Brussel(5) - Cassel(2) - Deerlijk(8) - Deinze(12) - Deinze buiten(1) - Dendermonde(2) - Dentergem(2) - Desselgem(9) - Destelbergen(3) - Deurle(1) - Dikkele(3) - Dikkelvenne(13) - Diksmuide(2) - Doornik(12) - Drongen(3) - Edelare(37) - Edingen(1) - Eeklo(1) - Eindries(356) - Eine(747) - Eke(16) - Eksaarde(1) - Elsegem(562) - Elst(1) - Ename(23) - Ertvelde(1) - Esquelmes(1) - Etikhove(107) - Gavere(20) - Gent(300) - Geraardsbergen(2) - Gijzelbrechtegem(73) - Harelbeke(6) - Heestert(221) - Helkijn(4) - Hermelgem(11) - Heurne(279) - Hooglede(2) - Huise(1219) - Hulste(1) - Hundelgem(3) - Ichtegem(1) - Ieper(7) - Indië(1) - Ingelmunster(9) - Ingooigem(265) - Isselmoregem(162) - Jabbeke(1) - Kanegem(1) - Kaster(389) - Kerkem(1) - Kerkhove(364) - Klemsterkerke(1) - Kluizen(1) - Komen(1) - Kooigem(2) - Kortrijk(11) - Kruishoutem(1071) - Kuurne(1) - Kwaremont(30) - Land van Goest(1) - Lauwe(2) - Lede-Sint-Denijs(170) - LedebergbuitenGent(1) - Lembeke(1) - Leupegem(50) - Leuven(1) - Lokeren(1) - Lotenhulle(1) - Lovendegem(3) - Luik(1) - Maarke(14) - Machelen(19) - Maldegem(1) - Maria-kerke(2) - Mater(81) - Mechelen(1) - Meigem(2) - Meilegem(3) - Melden(121) - Melsen(1) - Menen(1) - Merelbeke(1) - Merendree(1) - Mesen(1) - Meulebeke(1) - Meulestede(1) - Michelbeke(1) - Moen(15) - Moerbeke(1) - Mons(1) - Moorsele(2) - Moregem(67) - Mullem(168) - Munkzwalm(6) - Munte(1) - Nazareth(166) - Nederbrakel(4) - Neder-ename(21) - Nederzwalm(1) - Nevele(3) - Nokere(379) - Nukerke(119) - Oeselgem(2) - Olsene(10) - Ooike(388) - Oostakker(1) - Oosteeklo(1) - Oostende(2) - Oosterzele(2) - Opbrakel(9) - Orroir(1) - Otegem(300) - Oudenaarde(3207) - Outrijve(118) - Ouwegem(397) - Pamele(971) - Parijs(1) - Petegem(708) - Petegem bij Deinze(10) - Poesele(1) - Pont-à-Ronne(1) - Poperinge(1) - Rijsel(3) - Roborst(1) - Roeselare(2) - Rome(1) - Ronse(32) - Ruien(21) - Ruiselede(1) - Schelderode(1) - Schendelbeke(1) - Schorisse(12) - Semmerzake(18) - Sinaai(1) - Sint-Baaf(1) - Sint-Blasius-Boekel(2) - Sint-Denijs(6) - Sint-Denijs-Boekel(3) - Sint-Denijs-Westrem(1) - Sint-Eloois-Vijve(13) - Sint-Gillis-Waas(4) - Sint-Joris(1) - Sint-Kornelis-Horebeke(2) - Sint-Kruis-Brugge(1) - Sint-Lievens-Esse(1) - Sint-Margriete(1) - Sint-Maria-Horebeke(14) - Sint-Maria-Latem(4) - Sint-Niklaas(1) - Sint-Omer(1) - Sint-Pauwels(1) - Sint-Pietersbij Gent(1) - Sint-Truiden(1) - Sluis(1) - Strijpen(1) - Tiegem(540) - Tielt(2) - Tielt buiten(1) - Tienen(1) - Uitbergen(1) - Valenciennes(1) - Velzeke(2) - Veurne(2) - Vichte(35) - Vinkt(9) - Volkegem(24) - Voorde(3) - Vosselare(1) - Vurste(2) - Waarmaarde(321) - Waarschoot(1) - Wachtebeke(1) - Wakken(7) - Wannegem(284) - Waregem(162) - Watervliet(1) - Welden(13) - Wetteren(2) - Wingene(6) - Wondelgem(1) - Wontergem(4) - Wortegem(830) - XXX(467) - Zaffelare(1) - Zegelsem(3) - Zeveren(2) - Zevergem(3) - Zingem(944) - Zottegem(1) - Zulte(7) - Zulzeke(19) - Zwevegem(1) - Zwijnaarde(5) - Zwijndrecht(1)- uitlandig(1).

Prijs voor de 4 boekdelen : 95 euro + eventuele supplementen:

• kaarten: 0,70 euro

• verzendingskosten: België: 10 euro; Frankrijk: 35 euro (45 euro); Nederland: 25 euro.

te storten op rekening 063-1644791-94

(IBAN: BE87 0631 6447 9194 ; BIC: GKCCBEBB)

LAFORT André 1, rue de la Couture 7760 POTTES

DE AUTEURS:

AELVOET Carlos

055 31 24 49 ou 0476 47 61 26

e-mail : carlos.aelvoet@telenet.be

LAFORT André

067 84 15 35 ou 0474 85 39 88

e-mail: andre.lafort@skynet.be

Hieronder drukken wij als voorbeeld de eerste pagina van het werk.

DE AKTES

- [1595001] SG 27-05-1595 [reg 035 f°1r°; min 124] (Bevere)
van Adriaen BETTE fs Lowijs en Coolijne SAMPINS, zijn huisvrouw, beiden †, gehucht te Huddeghem, overgebracht door hun kinderen.
- [1595002] SG 27-05-1595 [reg 035 f°3r°; min 124] (Heestert)
van Gillis GAREMIN fs Adries, † 1580, zonder kinderen, overgebracht door Gillis VANCAMELBEKE fs Gillis, gehuwd met Jaenne BOSSCHERS, houderes.
- [1595003] SG 29-05-1595 [reg 035 f°1v°; min 124] (Doornik)
van Augustijne GRIGOIRE, †, derde vrouw van Symoen DECUYPERE fs Adriaens, houder en overgever.
- [1595004] SG 05-06-1595 [reg 035 f°1r°; min 124] (Huise)
van Joanne SEEUS fa Alexander, †, overgebracht door Jan DEVRIESE fs Willems, houder. zie ook [1595018]
- [1595005] SG 14-06-1595 [reg 035 f°2v°; min 124] (Waarmaarde)
van Jan DEMETS fs Laurens, †, overgebracht door Margriete SEGAERTS fa Jans, houderes; geen kinderen.
- [1595006] SG 15-06-1595 [reg 035 f°3r°; min 124] (Tiegem)
van Callekin BUSSCHAERTS fa Gheerts, wees, overleden voor Anthonijne RUFELAERTS, haar moeder, omtrent 15 jaar geleden, overgebracht door de hoirs.
- [1595007] SG 28-06-1595 [reg 035 f°3v°; min 124] (Schorisse)
van Glaude LECLEERCQ fs Jans, jongman, †, poorter van verzitten, overgebracht door zijn hoirs.
- [1595008] SG 06-07-1595 [reg 035 f°4r°; min 125] (Oudenaarde)
van Adriaen TEERLYNCK fs Mechiels, scheemaker, † op de hooghstraete, overgebracht door Lysbette CASTELEYN fa Domynicus, houderes.
- [1595009] SG 08-07-1595 [reg 035 f°4r°; min 125] (Wortegem)
van Marie SCONYNCX, † 01-1595, overgebracht door Andries VANDERSPILCT, houder.
- [1595010] VD 10-07-1595 [reg 035 f°5r°; min 125] (Petegem)
verdeling van 2 rentebrieven ten sterfhuize van Quintijn BELLYN, pbre, volgens verdeling van 15-05-1591.
- [1595011] SG 13-07-1595 [reg 035 f°4v°; min 125] (Otegem)
van Antheunis VANDERWEEN fs Franchois, † 01-05-1595, overgebracht door Johanne CONVENT fa Willems, houderes.
- [1595012] SG 20-07-1595 [reg 035 f°5r°; min 125] (Tiegem)
van Willem VANNIEUWENHUUS fs Jans, † 1580, overgebracht door Arent DETANT, administrateur van het sterfhuis om Cateline VANDENNEEUWENHUISE fa Gillis, houderes.
- [1595013] SG 20-07-1595 [reg 035 f°5v°; min 125] (Huise)
van Jan DANYNS fs Jans, van Huise, † te Oudenaarde tijdens de troebelen, overgebracht door Bavo DEGROOTE in huwelijk met Johanne VANDENDAMME, houderes; geen kinderen.
- [1595014] SG 26-07-1595 [reg 035 f°6r°; min 125] (Pamele)
van Philips VANDENBROUCKE fs Pieters, †, beenhouwer in de berghstraete, overgebracht door Joozijne VANDENBORRE fa Gillis, houderes; geen kinderen.
- [1595015] SG 29-07-1595 [reg 035 f°7r°; min 125] (Kruishoutem)
van Gillis BEECMAN, † 1583 en Clare INGHELBEENS, zijn huisvrouw, † 12-06-1595, overgebracht door Jan, hun zoon. zie ook [1595017]
- [1595016] SG 01-08-1595 [reg 035 f°7v°; min 125] (Esquelmes)
van jkr Jackuelijne COCQUELLE fa Jacques, ghezeit merchier, † 04-1595, overgebracht door

Akten : 0001

Varia(bel) hoekje

1) Een Oudenaards *Crimineel proces rakende de Drukkers* uit 1585.

Dat men in de woelige 16de eeuw, de tijd van de godsdiensttroebelen, als drukker bijzonder op zijn tellen diende te passen, is algemeen geweten. De heilige Inquisitie trad genadeloos op tegen overtreders van de talrijke kerkelijke verordeningen i.v.m. het drukken van boeken of pamfletten. Menig drukker zag zijn aards leven eindigen op de brandstapel. Zelfs de geëerde en gerenommeerde Plantijn diende op een bepaald moment zijn geliefd Antwerpen te verlaten en koos een veiliger oord in het Noorden. Zo was het ook voor onze gekende Vlaamse cartografen, zoals bv. een Petrus Plancius en Mercator.

Een Oudenaards processtuk van 16 mei 1585 leert ons dat Jonkheer François Van den Heede, *Hoochbailliu van Pamele*, als eiser optreedt tegen gevangengenomen meester-drukker Pieter Overdhaege, geboortig van Gent. De Pamelse baljuw herinnert de heren van het College er aan dat het *naer rechte ende volghende de placcaeten, eenen yeghelycken verboden ende gheinterdiceert is te maecten, doen prenten ende uut te gheven eenighe boucken, quoyeren ofte dierghelyck, sonder alvooren ghevisiteert ende gheapprobeert te sijne by de ghone daer toe ghecommiteert, mitsgaders tot tprenten van dien gheimpetreert hebbende behoorlycke privilegie, ende boven dien up de selve boucken ofte quoyeren te stellen den naeme van den autheur, ende den naeme van den prenter, met verclaerynghe van de plaetse van sijne woonste ofte residentie.*

Pieter Overdhaege ging dus zwaar in de fout toen hij zijn acht pagina's tellende pamflet *Een cort vertooch ende vriendelycke vermaeninghe tot alle liefde des paeys...* verspreidde binnen Oudenaarde en omgeving. Hij deed dit zonder enige voorafgaande toelating en vergat bovendien eveneens de auteur en de drukker te vermelden. Erger nog was de vaststelling dat het *voorseyt quoyer seer fameus ende vul was van heresyen ende ketteryen, inhoudende vele ende diversche redenen ende middelen tenredende tot oproeringhe van een ghemeente niet alleenelyck van eene stede, maer van een gheheel landt, directelyck oock jeghens de catholycke appostolycke roomsche religie, ende jeghens de intencie van sijne Majesteyt ende de ghemeene ruste ende welvaert van dien lande ende sonderlinghe van deser stede.*

Zulk een zwaar 'persdelict' kon moeilijk getolereerd worden en daarom was deze drukker in de heerlijkheid van Pamele gevangen genomen en overgeleverd aan *den heere Baron van Pamele*. Men was ook de mening toegedaan dat *dierghelycke saeken van quaeder consequentien sijn ende niet lydelyck sonder condigne punitie conden sijn*. De eiser Van den Heede vraagt dan ook dat het Oudenaards College een 'gepaste straf' zal opleggen en dat de verweerder *ghecondempneert sal wesen in alsulcke lyvelicke punitie als perturbateurs van de ghemeene ruste ende welvaert schuldich sijn te dooghen ende ghenieten; emmers sulckx datter de doot naer volght, met confiscatie van alle sijne goedinghen, tot prouffyte van den heere; ofte uuterlyck in alsulcke andere tsij honorable ende profytable amende ende beteringhe so voor de kercke, aermen, ende heere van Pamele, als ghylieden mynheeren uutten rechte ende naer de meriten van der saecke bevinden sult te behooren.*

In zijn verweerschrift van 21 mei 1585 geeft Pieter Overdhaege te kennen dat hij in het geheel niet akkoord kan gaan met deze aanklacht tegen zijn persoon. Eerst verklaart hij in het kort hoe het *bouxkin waer af hier voor mynen heeren questie is*, met goedkeuring van jonkheer Charles Utenhove, heer van Hoogewalle en schepenen te Gent, is tot stand gekomen. Hij heeft dit ook ge-

daan in *syne eenvaudicheit* en nadat voornoemde schepen *syn scriftelick vertooch goet ende nuttich* had gevonden. Gezien zijn onschuld vervolgt hij zijn verzoek aldus: *Ick Pieter voorn. begeere reverentelick an mynen heeren, dat sy my believeen na alle equiteit ende redelicheit costeloos ende scadeloos te ontslane van myner gevanckelicker detentien, gemeerckt dat ick hier maer gecommen en ben om een civile saecke(waer toe ick hier ontboden was) voor wette uut te richten, sonder dat ick eenigen persoon in deser stadt heb willen beroeren ofte in eeniger manieren ongerust maecken.* Verder is het hem totaal onbegrijpelijk waarom hij gevangen werd genomen *ende in der nacht van synen bedde slaepende gehaelt te werden als of hy een moorder ofte verrader ware.* Zelfs al had een kind hem gehaald, zou hij toch spontaan voor de hoge heren zijn verschenen, zich van geen kwaad bewust zijnde. *Oock, zegt hij voorts, staet mynen heeren wel an te mercken, dat daer gheen oorsaecke des voornoemdt boexkins en was om te vangen, want den lieutenant selfs die my gevangen genomen heeft en wist niet met allen van het voorn. boexkin, maer heeft alleenelick het selve verstaen uut mynen monde al naer dat ick gevangen was, door dat ick hem verclaerde dat ick niet verstaen en conste uut wat oorsaecken ick aldus in der nacht gevangen wierdt, gemerckt, dat ick een persoon was alle vrede en welvaert van alle menschen soeckende. Ende dit heb ick willen bewysen self seggende dat daer een boexkin tot Gendt in drucke uitgegaen was, openbaer vercocht ende van allen menschen diet geliefde gelesen wierdt als een memoriael vertooch van dat te Gendt over thien ofte ellet maenden geschiedt is, waer af ick een den pasteur van Leupeghem (als spraecke met hem van der jammerlicker desolatien des landts gehadt hebbende) gedaen hadde. Waer uut genouch bewesen wierdt die neersticheyt ende aerbeyt welck ick gedaen hadde om den pays te maecten tusschen syn Alteze ende der stadt van Gendt.* Om al deze redenen en omwille van *syne innocentie* verzoekt hij het Oudenaards College om zijn vrijpraak.

Hiermee gaat de hoog-baljuw van Pamele niet akkoord en een dag later in zijn *replycque* vraagt hij een *punitie als naer rechte*. Immers had Pieter Overdhaege toch het verboden boekje *in handen ghegeven van eenen gheestelicken persoon, heer Quintin Belyn, presbytre ende pasteur van Leupeghem, die daer inne seer ghesandaliseert es gheweest.*

Aangezien er in het 'Register van criminele sententien' geen échte veroordeling van deze drukker is terug te vinden, mag verondersteld worden dat het Oudenaards College hem heeft vrijgesproken. Meester-drukker Pieter Overdhaege was gehuwd met Laurence De Mets, dochter van Louis en geboortig van Oudenaarde.

2) Over een quaeden roup in 1520.

In juni van het jaar 1520 brengt ons een Oudenaards kroniekschrijver het verhaal van een 'quaeden roup'. Wat was er nu gebeurd? Twee mandenmakers uit Oudenaarde waren *wymen* gaan kopen in de omgeving van Doornik. Na het afsluiten van de koop moest er natuurlijk op gedronken worden. Dronken keerde het tweetal huiswaarts en vervolgde de kroniekschrijver: *onder weghe ouden sy hemlieden purgieren in eene gracht, ende achter uut kieckende saeghen de peertsen van hoppe staen ende over ende weder gaen van den wint, en meynden dat het lancen waeren, ende mits dat Doornicke franchoys was, sy meinden twaeren franchoysen; dus sylieden aen het loopen, alomme segghende de franchoysen quaemen seer sterck in grooten ghetalle, terstont al het lantvolck aen tvluchten, den pasteur van Thyeghem verhoordet oock want het liep terstont alomme, hy nam alle syne ghevoerde keerels, wierpse in eene*

gracht ende laettese met steenen. Te Melden was eene brulocht, al het volck liep wech met de spyse die men diende, sy maecten eenen putte met grooter beroerten daer sy de eereweten in deden. Die van Eyne vluchten alsoo seere, jae bynaer gheel vlaendren deure. Dese mandemaeckers quaemen tAudenaerde al hyghende, tvolck wiert daer beroert; sy sonden haerlieder Onderbailliu uut te peerde om te weten waer de franchoysen waeren, hy reet een myle buuten der stadt, hy vond er niemant, noch hoorde niet, dit quam hy segghen der Wet; doen sondense hem noch eens uut met noch twee andere, sy reden tot Ponte Ronne ende voordere, men wist van eenen franchoys niet te sprekene, doen quamt al op een lachen uut ende elck vlouckte. De mandemaeckers de welcke oock ginghen kycken als sy nuchter waeren, saeghen dat sy ghesien hadden de hoppe-peertsen voor lancen.

De les uit dit relaas is duidelijk: Geloof nooit een dronken persoon.

3) Over een hevig onweer in 1577.

Dezelfde kroniekschrijver van het vorig verhaal vertelt over een hevig onweer te Kruishoutem in 1577. Hier volgt zijn relaas in extenso.

Den 26 juny 1577 was groot ongheweerte, sonderlinghe tot Cruyshautem: op den avont donderde ende blixemde het seer afgryselijck, het regende dat men in platten lande tot de knien toe in twater ghynck. Al de vyvers liepen over, de carpers swommen achter de velden ende straeten, het haghelde groote haghelsteenen, soo dat som soo groot waeren als groote gansen eyers, soo dat bedorven wierden de vruchten. De beesten bleven liggene ter eerden achter de hagen, maer daer en storven gheene; eene hase quam ghelooopen over de kerckmuer tot aen de poorte van den Bailliu en spranck daer even dapper den muer op om den haghel te ontghaene. Dit wiert ghesien van uut den huuse ende sy meenden dat het een duvel was, soo dat een van de cnechten soo met anxst bevanghen wiert dat hy daer af tot op de doot lach, mits oock een maerte die van vreesse des tempeests oock van ghelycken scheen beswolten, ende de lantslieden waeren alle seer beangst. Als het weder over was, soo sagh men de carpers ligghen op de velden en vyvers, daer het riet in stont dat men nauwe waeter en sagh, soo ghesuvert al of yemant het in stucken ghewreven hadde, sommich cooren de aeren afghedaen al oft met een mes afghesneden hadde gheweest, ander ter eerden plat nedergheworpen, ander op den cauter soo ghemurselt al oft met de voeten in stukken was ghetrampelt. In somma tachentich bunder cooren wasser bedorven sonder de zomervruchten, alleene in de prochie van Cruyshautem. Voor de Beverpoorte wierden twee zwaenen doot ghesmeten van den tempeeste.

Edgard VAN DROOGENBROECK

Het leven van Jacobus Van de Sijpe.

Geboren te Hillegem op 5 messidor, jaar IX der Franse republiek (24.06.1801) als tweede zoon van Judocus en Amelberga Schilders. Dat gezin is zich te Zottegem komen vestigen op 10.06.1804.⁽¹⁾

Bij de lichteing 1823 wordt Jacobus ingeschreven als loteling nummer 4.⁽²⁾ Hij wordt ingelijfd als fuselier bij het 3e Bataillon, 4e Afdeling, 2e Compagnie Infanterie.

Vooraf zijn verlooppassen interesseren ons omdat daarop de persoonsbeschrijving voorkomt. Zo weten we hoe Jacobus eruit ziet als jongeling van 25 jaar.

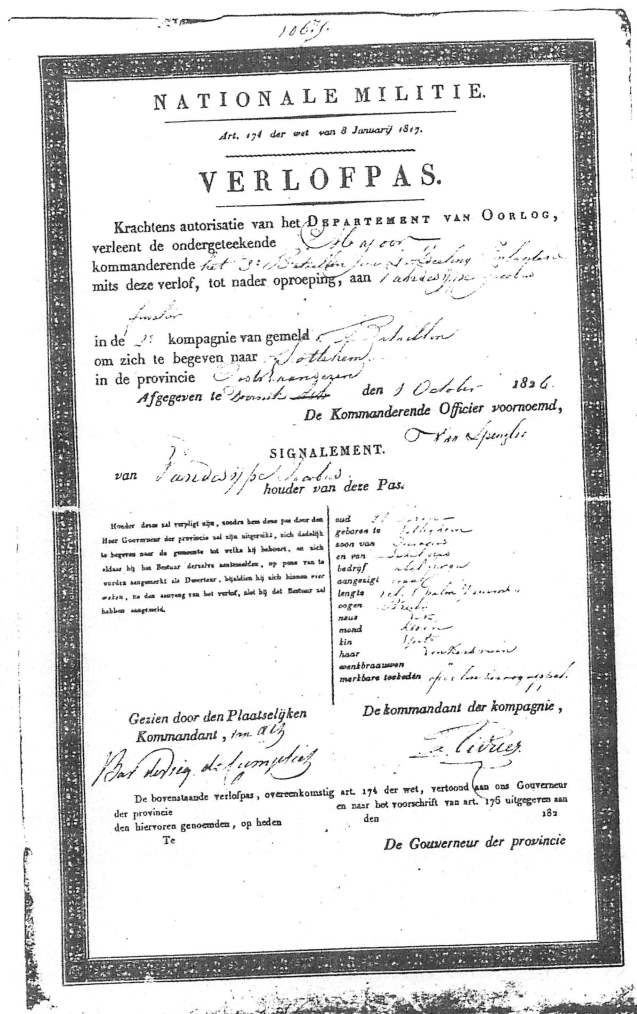
Hij is 1 el 5 palm 7 duim groot, heeft een ovaal aangezicht, bruine ogen, een dikke neus, kleine mond, spitse kin, donkerbruin haar en donkerbruine wenkbrauwen. Er wordt ook melding gemaakt van *een merkbaar teken op de linkeroogappel.*

Op de verlooppas wordt vermeld dat *houder deses zal verplicht zyn, zoodra hem deze pas door den Heer Gouverneur der Provincie zal zyn uitgereikt, zich dadelijk te begeven naar de gemeente tot welke hij behoort, en zich aldaar bij het Bestuur derzelve aantemelden, op pene van te worden aangemerkt als Deserteur, bijaldien hij zich binnen vier weken, na den aanvang van het verlot, niet bij dat Bestuur zal hebben aangemeld.*

Jacobus heeft die richtlijnen wel degelijk opgevolgd want we vinden twee attesten gedateerd van 26.10.1825 en 05.10.1826 van het *Model litt.HH - art. 177 der Wet* van de Nationale Militie Provincie Oost-Vlaanderen, Gemeente Sottegem, waarbij het gemeentebestuur verklaart dat Jacobus *zich binnen de gemeente bevindt en dat hij zijn verlooppas heeft gedeponereerd om aan hem, na expiratie van hetzelfde, wederom te worden afgegeven.*

Er is ook een verlooppas gedateerd te Doornik op 01.10.1826. Op de drie voornoemde documenten wordt zijn familienaam respectievelijk geschreven als: *Vande Sype - Van de Zype - VandeSijpe.*

Jacobus is ook nummer 2 van de zeven personen die vermeld staan op het uittreksel van de *Generale lijst der verlofgangers uit de Stad of Gemeente, die afzonderlijk of bij detachement naar hun haardsteden zijn vertrokken, sedert den eersten October 1826* die voor Zottegem

1) RAR MGA Zottegem 1926.

2) RAR MGA Zottegem 1837A.

wordt opgemaakt op 25.10.1826 door de Gouverneur der Provincie Oost-Vlaanderen.⁽³⁾

Uit het *Model litt.JJ - art 179 der Wet van de Nationale Militie - Provincie Oost-Vlaanderen, Gemeente Sottegem van het Register behelzende de namen van alle de Manschappen der Nationale Militie die met verlof van hunne corpsen binnen de gemeente zijn aangekomen* zien we ook wat aan fuselier Jacobus van de Sype wordt gelaten *aan montering en equipement stukken* bij het vertrek van het korps.⁽⁴⁾

- rokken - linne slobkousse - mouwvesten - slaapmutsen - lakene pantalon
- handdoeken - lakene slobkousse - rokzakjes - schakot kompl.⁽⁵⁾ - naaizakjes
- randsel - borstels - kwart.muts - kammen - hemden - vetdozen - schoenen
- zakboekjes - zokken - zakkoker - handschoenen - kleerklopper - halsdassen
- knopeschaar - onderbroeken - broekdraagbretellen - linne pantalon.

We nemen die stukken in detail over omdat ze ons een idee geven van de uitrusting van de fuselier, want als men ziet dat het gaat om het deel dat aan de verlofganger wordt afgestaan, vraagt men zich toch af welk gewicht een soldaat destijds mee te dragen kreeg als hij in volledige uitrusting en met zijn wapens op stap moest.

Jacobus is nu wel van het leger af maar we vinden hem terug als nr. 19 op de *Algemene rol van de Manschappen welke in het jaar 1828 als geene redenen tot vrijstelling of uitsluiting hebbende, in de termen vallen om opgeroepen te kunnen worden tot inlijving bij de Rustende Schutterij in de Gemeente Sottegem, Provincie Oost-Vlaanderen etc.*⁽⁶⁾

Jacobus is dan ongehuwd en schoenmaker. Hij woont bij zijn ouders in de Nieuwstraat, 118, waar hij trouwens nog woont bij de volkstelling te Zottegem in 1830.⁽⁷⁾

Op 28.09.1832 wordt door de burgemeester van Sint-Goriks-Oudenhove een brief gericht aan *de officier van den burgerstand der Gemeente Sottegem* waarin wordt meegedeeld dat er huwelijksbelofte aanwezig is tussen Jacobus Vande Zype, houtdrayer en Marie Therese Otte en dat de huwelijksafkondigingen zullen plaats hebben op 30.09 en 07.10.1832.

Op 11.10.1832 om 10u in de voormiddag verschijnt Jacobus voor de heer Jan Baptist Baert, burgemeester, met zijn toekomstige echtgenote *Marie Therese OTTE, oud 30 jaeren, spinster, wonende en geboren te St Goorix Oudenhove den 24 ventôse jaar X der Fransche republieque*⁽⁸⁾ *dochter van Engelbert en van Rosalie Klepkens, beyde landbouwers.* De getuigen zijn Leander Verstraeten, 33 jaar en Joseph Seeuws, 45 jaar, landbouwers te Sint-Goriks-Oudenhove alsook Nicodemus de Potter, 27 jaar, veldwachter wonende te Strijpen en Edouard Velge, 25 jaar, schrijver, wonende te Zottegem.

Minder dan een maand na het huwelijk, op 07.11.1832 wordt om 4u in de namiddag het eerste kind geboren ten huize van de schoonouders gelegen te Sint-Goriks-Oudenhove op *ten Bossche*. Het is een zoon en Jacobus doet 's anderdaags de aangifte en verklaart hem de naam te willen geven van

1. HUBERTUS, maar hij komt later voor onder de naam Robertus.

3) RAR MGA Zottegem 1895.

4) RAR MGA Zottegem 1897.

5) schakot of chacot is een militair hoofddeksel ingevoerd in het leger ter vervanging van de hoed, maar verdwenen met de eerste wereldoorlog als de helm in gebruik komt.

6) RAR MGA Zottegem 1919.

7) RAR MGA Zottegem 1092.

8) 24 ventôse an X = 15.03.1802

Te Zottegem worden nog volgende kinderen geboren:

2. CHARLES LOUIS ° 25.05.1835

Wordt maar 4 jaar oud en overlijdt op 25.04.1839 in de woning van zijn ouders in de Kasteelstraat.

3. JOANNES BAPTIST ° 15.09.1837

Sterft jong, *twee jaeren vijf maenden oud*, op 06.02.1840 om 5u 's morgens te Strijpen in het ouderlijk huis op de wijk Beisloven.

4. PHELOMINA ° Strijpen, wijk Beisloven 21.11.1840 om 10.30u 's morgens.

Wordt 21 maand oud en is thuis op de Nederstraat te Zottegem † 11.08.1842.

5. DOMINICUS ° 11.07.1843

Wiens naam later alleen voorkomt in het *Register gehouden in uitwerking van Statens Besluit van den 25sten July 1822 en van de Circulaire van den Gouverneur, van den 19den October zelve jaar.*⁽⁹⁾

Etat des personnes vaccinées koepokinenting 2e kwartaal 1843

Van de Sype Jacobus (ouders)

Van de Sype Dominicus (kind) ° 11.07.1843

Verder nog wel een spoor van hem op school en van militaire dienst. In 1863 is hij 1,718 m groot, wordt goedgekeurd voor de dienst en aangewezen voor het 10de linie. Later niets van huwelijk of overlijden. Mogelijk is hij gesneuveld.

6. MAURICE ° 09.05.1846 11 u 's avonds

Reeds op 04.12.1847 te Zottegem overleden in de woning van zijn ouders aan de Varkensmarkt.

Zoals we zien is Jacobus dikwijls verhuisd.

Op 18.07.1840 verlaat hij de gemeente Zottegem om zich te Strijpen te vestigen op de wijk Beisloven⁽¹⁰⁾ maar lang houdt hij het daar niet uit want op 03.02.1842 komt hij terug⁽¹¹⁾ en woont op de Nederstraat.

In 1844 woont Jacobus, van beroep schoenmaker, samen met zijn vrouw en zijn kinderen Robert en Dominicus in het *Meulenstraetjen*, in 1847 aan de Varkensmarkt en in 1850-1852 op *'t Lyndecken*.

Jacobus is een man die werkelijk alle tegenslagen heeft gekend. We zien hoe vier van zijn kinderen jong sterven. Gedurende het tweede semester 1847 verblijven zijn vrouw en zijn zuster Marie in het Sint-Pieters hospitie te Brussel.⁽¹²⁾

Daarbij leeft hij in grote armoede. Zoals velen in die tijd. In 1850 komt hij voor op de lijst der 98 behoeftigen van de gemeente Zottegem. Op 15.01.1850 krijgt Jacobus van het armenbestuur *een paar holblokken*. En dat voor een schoenmaker van stiel. Einde januari 1850 krijgt zijn vader Judocus, die bij hem inwoont, een deken.⁽¹³⁾ In februari krijgt het gezin een geldelijke steun van één frank.

In 1852 staat hij vast ingeschreven voor een maandelijks financiële hulp van het armenbestuur en zo ontvangt hij in:

januari, maart, mei, juni, augustus, september en december:	1,00 fr.
februari en april:	0,50 fr.
juli en november:	1,50 fr.
oktober:	0,80 fr.

of een totaal van 11,80 Fr voor het ganse jaar.

9) RAR MGA Zottegem 2734.

10) RAR MGA Zottegem 1181.

11) RAR MGA Zottegem 1176.

12) RAR MGA Zottegem 1744.

13) RAR MGA Zottegem 1754.

Het jaar nadien gaat het niet beter en krijgt hij in:	
januari, februari, mei en augustus:	1,00 fr
maart:	1,20 fr.
april, november en december:	2,00 fr.
juni:	1,72 fr.
of een totaal van 12,92 fr. voor het jaar 1853.	

In het schooljaar 1851-1852 volgt zijn achtjarig zoontje Dominicus de school van het kosteloos onderwijs voor behoeftige kinderen. Om naar school te mogen moet hij eerst worden ingeënt tegen koepokken en daarvan krijgt hij een attest bij Dr. Charles Waeremoes. Ook het volgende schooljaar vinden we hem terug maar nadien moet hij, waarschijnlijk op zijn tiende jaar, beginnen werken.⁽¹⁴⁾

Terloops noteren we de namen van de leden van het armenbestuur die de *staet der behoeftigen* ondertekenen en dat zijn : A. De Mulder, P. Van Melckebeke, M. Galle en M. Roos.⁽¹⁵⁾

Bij de volkstelling van 31.12.1856 zien we op het *bulletin n° 10 f° 185 - D1 te Sottegem* in de Kasteelstraat 199 Jacobus Vandesype samen met zijn vrouw Marie Therese Otte, zijn zoon Robert 24 jaar en de jongere Dominicus bijna 14 jaar.

Het jaar nadien wordt Jacobus ziek. Hij wordt overgebracht naar het hospitaal en zal daar op 03.08.1857 om 7u 's morgens overlijden in zijn 56ste levensjaar.

Ernest VAN DE SIJPE

14) RAR MGA Zottegem 2361-2448.

15) RAR MGA Zottegem 1745.

Bijdrage voor 2009

Wij waren verheugd uw bijdrage voor V.V.F.-Vlaamse Ardennen in het verleden te mogen ontvangen. We hopen dat u dit opnieuw in 2009 zult doen.

Wij vragen u om voor onze afdeling een bijdrage van 6,50 euro over te schrijven op rekeningnummer 443-5646341-77 (IBAN : BE80 4435 6463 4177 – BIC : KREBEBB) van V.V.F.- Vlaamse Ardennen.

Hiervoor ontvangt u ons halfjaarlijks V.V.F.-tijdschrift en wordt u op de hoogte gebracht van onze bijkomende activiteiten buiten de maandelijkse vergaderingen. Vanzelfsprekend ondersteunt u ook onze werking. Wie bereid is om ons een extra duwtje in de rug te geven verhoogt vrijwillig zijn bijdrage.

Het hierbij gevoegd voorgedrukt overschrijvingsformulier mag u zeker gebruiken.

Word lid van het V.V.F.-Nationaal. Dank zij je lidgeld van V.V.F.-Nationaal ontvangt onze afdeling meer financiële middelen om also onze dienstverlening te kunnen vergroten.

De bijdrage als gewoon lid voor het jaar 2009 bedraagt 33 euro. U gireert dit bedrag op rekening 414-1171221-79 (of IBAN: BE 58 414117122179 BIC: KRED BE BB) van V.V.F., Van Heybeeckstraat 3 – 2170 Merksem.

Tweemaandelijks ontvangt u dan het tijdschrift Vlaamse Stam.

Aankopen en schenkingen 2008.

- Dit Vlaanderen heb ik hartelijk lief, Karel van Deuren.
- Almoessenye, Baaighem, Dickelvenne ende Gavere vernieuwt 1560, Renten hielwininghe, Daniel Schepens Juni 2008.
- Rente van de Aermen van Baaygem 1604, Daniel Schepens Juni 2008.
- Renteboek van de Kercke van Baaygem 1662, op basis van een ouder renteboek van 1606, Daniel Schepens Juni 2008.
- Dikkele – legger van onroerende goederen, met kaarten opgemaakt door Filip De Clercq 1766.
- Concordantielijst naar de Atlas der Buurtwegen voor de woningen, Daniel Schepens maart 2008.
- Geschiedenis van Oudenaarde van 1701 tot 1786 door Bartolomeus De Rantere, uitgegeven door Marc De Smet; Oudenaarde 1985.
- Aalst in oude prentkaarten.
- Mater, G. Van Hoolandt, pastoor van Mater, Sint-Amelberga 10 juli 1986.
- Slaven in de familie door Edward Ball, Ney-York 1998.
- Groot-Zwalm in oude foto's door Frans en Ann van Huffel, Alca Producties 1992.
- Stad en Kasselrij Oudenaarde: Staten van goed (1595-1796): indices door Carlos Aelvoet en André Lafort in samenwerking met Archief Oudenaarde, Maagdendaale 13, 9700 Oudenaarde.
- Staten van Goed (1595-1796)
 - deel 1 (1595001-1664019)
 - deel 2 (1664020-1742016)
 - deel 3 (1742017-1796007) (1)
- Herinneringen Volkstypen en Vaartkapoenen, verzameld werk van Philip De Paepe 1987.
- Geschiedenis der straten van Aalst door Jos Ghysens, oktober 1986.
- Keups Marcella Joanna,° te Gent op 20-06-1925 en gehuwd in Bevere op 23-04-1946 met Eeckhaut A. Leon A (200 Voorouders en 600 Kinderen van die voorouders door E.A.L.A. (1998).

Gerard VAN DE MEULEBROUCKE

(1) de uitgave van de boeken "Staten van Goed" werd uitvoerig belicht op de laatste vergadering in november 2008 door de heer Carlos Aelvoet.

ALGEMENE MEDEDELINGEN.

Voorjaar 2009 (voor voorbehoud van wijziging)

BELANGRIJKE WIJZIGINGEN WAT ONZE MAANDELIJKSE ACTIVITEITEN BETREFT:

- De locatie: Ons Documentatiecentrum "Ter Maelsaecke" Maalzaakstraat 21 – 9680 Maarkedal (Etikhove) en niet meer in "Het Huis van Parma"
- De datum: de eerste woensdag in plaats van de laatste woensdag van de maand.

Geen vergadering in de maand januari 2009

Woensdag 4 februari 2009:

Werkvergadering: Oud Schrift

Woensdag 4 maart 2009:

Voordracht door Claude Gekiere

"Hoe leefden onze voorouders tijdens de Franse bezetting?"

Woensdag 1 april 2009:

Werkvergadering: Genealogische software: ALDFEAR

Woensdag 6 mei 2009:

Voordracht door Marc Van den Cloot over het DNA-project

Woensdag 3 juni 2009:

Werkvergadering: Oud Schrift

Woensdag 1 juli 2009:

Voordracht door Alain Gaublomme over molens & molenaarsfamilies

Woensdag 2 september 2009:

Werkvergadering: Genealogische software: HAZA-DATA & HAZA 21

DOCUMENTATIECENTRUM "TER MAELSAECKE"

Het heemkundig- en genealogisch documentatiecentrum is open elke zondagvoormiddag van 9.30 uur tot 12 uur. Ook kan er een bezoek gebracht worden aan het documentatiecentrum na een afspraak met Marc Vuylsteke.

OPRECHTE DANK

aan Marc Vuylsteke voor het dagdagelijks in stand houden en uitbreiden van het documentatiecentrum "Ter Maelsaecke". Ook gaat onze dank uit naar Michel Gyselinck, die eveneens met Marc Vuylsteke, de laatste hand leggen aan de klassering van de doodsbrieven uit het legaat van Mevrouw Leenknecht. Eind 2008 ontvingen we de doodsbrieven uit het archief van de drukkerij Hollaert. Wij danken de familie Hollaert-Van Marcke voor de ontvangen doodsbrieven, die ondertussen eveneens geklasseerd zijn.

BELANGRIJKE NIEUWE UITGIFTE:

Carlos Aelvoet & André Lafort: "Staten van Goed van de stad en kasselrij Oudenaarde (1595-1796)"

Het werk omvat 20.881 akten in chronologische volgorde, met indexen en statistische gegevens. Het betreft 220 parochies. De voornaamste zijn de parochies van de stad Oudenaarde en deze van de kasselrij Oudenaarde.

Prijs : 80 euro + eventuele supplementen en kan via ons documentatiecentrum besteld worden.

VVF-PROVINCIALE AFDELING ANTWERPEN

ZUID-BRABANTDAG OP ZONDAG 15 FEBRUARI 2009.

Op zondag 15 februari 2009 richt de Provinciale VVF-afdeling Antwerpen met haar drie regionale afdelingen een grensoverschrijdende ontmoetingsdag in. Die heeft plaats in het Provinciaal Vormingscentrum Malle, Smekenstraat 61 te Oostmalle.

Dagthema: DNA-onderzoek ten dienste van de genealoog

Programma:

- Inschrijving en onthaal vanaf 9.30 uur
- 10 u: verwelcoming en opening door Marc Van den Cloot, provinciaal voorzitter
- 10.15 u.: voorstelling van het "DNA-project oud-hertogdom Brabant"
- van 10 tot 17 uur: doorlopende opening van de infostands
- van 10 tot 17 u.: doorlopend DNA-test voor de projectdeelnemers
- 10.30 u.: Genetische genealogie, voordracht van drs. Toon van Gestel, bioloog en voorzitter van de NGV-afdeling Kempen en Peelland
- 12 u. tot 13.30 u.: middagmaal
- 14 u.: de familie Sas, een voorbeeld van genealogisch DNA-onderzoek, door professor Dr. Benedikt Sas, van de Universiteit Gent.
- 17 u.: sluiting van de Zuid-Brabantdag.

VVF-afdelingen grenzend aan Nederland en NGV-afdelingen grenzend aan België, evenals de Waalse genealogische vereniging Géniwal werden uitgenodigd om er met een stand aanwezig te zijn. Daarnaast zijn er standen van bekende genealogische computerprogramma's, diverse boekenstands en infostands voor de promotie van het DNA-project.

De Zuid-Brabantdag is open voor het publiek van 10 tot 17 uur. De activiteit staat open voor iedereen, uitzonderlijk dus niet alleen voor leden van de VVF.

- **Deelname zonder middagmaal: 2 euro.** Bij voorinschrijving is in de deelnameprijs ook de onthaalkoffie inbegrepen.
- **Deelname met middagmaal : 14,50 euro** (soep, hoofdgerecht, dessert en koffie, thee of water. Andere dranken zijn voor eigen rekening. Voorinschrijving is in dit geval verplicht.
- Er zijn voor alle deelnemers dranken verkrijgbaar in de bar.

Inschrijven kan via formulier op de website van de VVF-afdelingen Antwerpen, Kempen en Mechelen of via mail aan frans.renaerts@busmail.net met vermelding van naam, adres en gekozen formule. Uw voorinschrijving is pas geldig na storting van het passende bedrag op rekening nummer **068-2147387-28** van de Provinciale VVF-afdeling Antwerpen met de vermelding "Zuid-Brabantdag" en dit **uiterlijk op 31 januari 2009**.

Tijdens deze Zuid-Brabantdag wordt het "**DNA-project oud hertogdom Brabant**" gelanceerd. Doorlopend kunnen de vooraf ingeschreven projectdeelnemers er hun DNA-test (speekselafname) laten uitvoeren. Geïnteresseerde VVF-leden kunnen via de speciale projectwebsite www.brabant-dna.org kennis maken met het doel, het genealogisch nut en de volledige beschrijving van het totale project. Wie aan de deelnemingsvoorwaarden voldoet, kan zich als deelnemer inschrijven via het formulier op de tweetalige website.

VLAAMSE VERENIGING VOOR FAMILIEKUNDE

Provinciale Afdeling Antwerpen vzw - Zetel: Salphensebaan 24 te 2390 Malle

Ondernemingsnummer: 0408666146 – Bankrekeningnr.: 068-2505444-58

URL: www.brabant-dna.org E-mail: info@brabant-dna.org Persoonscode:.....

(voorbehouden aan de nationale projectcoördinator)

DNA-PROJECT 2009 - OUD HERTOGDOM BRABANT INSCHRIJVINGSFORMULIER

DEELNEMINGSVOORWAARDEN: *(verplicht aan te kruisen)*

- u is van het mannelijk geslacht, meerderjarig en handelingsbekwaam en u vraagt een DNA-onderzoek aan (37 merkers met bepaling van het haplo type en de haplogroep)
- u gaat akkoord met de opname van uw onderzoekresultaten in de databanken van de organisator en van het onderzoekcentrum; deze zijn enkel toegankelijk voor de projectdeelnemers via een eigen code
- u bezorgt de organisator minstens één maand vóór DNA-staalname een uitgewerkte stamreeks in mannelijke lijn of een kwartierstaat (minstens tot vóór 1800), afgedrukt of op computerbestand als:
- stamreeks kwartierstaat GEDCOM-bestand (bij voorkeur)
- u gaat akkoord met de publicatie van uw resultaten en stamreeks in boekvorm en op cd-rom door de organisator, waarbij u als probant (startpersoon) kiest voor: (aankruisen):
- uzelf uw vader uw grootvader uw overgrootvader
- gaat u akkoord om gratis aan het internationale Genographic Project deel te nemen indien de organisator u daarvoor selecteert (als u voldoet aan alle door het Genographic Project gestelde voorwaarden)
- ja, ik wens dan deel te nemen neen, ik wens niet deel te nemen
- ik stort binnen de 8 dagen het bedrag van **80 euro** op rekeningnummer **068-2505444-58** van **VVF Provinciale Afdeling Antwerpen vzw, met vermelding "DNA-project 2009" en uw naam.**
- ik las en begreep de privacybepalingen van het project (zie website) en ga er zonder voorbehoud mee akkoord: *(gelieve hieronder eigenhandig te schrijven: voor akkoord)*

.....
Datum:

.....
Handtekening:

PERSOONSGEGEVENS *(verplicht in te vullen):*

Naam en voornaam:

Adres:

Postcode: Gemeente: Land:

e-mailadres: telefoon:

Ik ben lid van: VVF NGV Géniwal Heemkring:

Is u geen lid van deze verenigingen, stuur dan uw formulier en stamreeks/kwartierstaat (bij voorkeur via mail in gedcom-formaat) aan nationaal coördinator André Van Steenberghe, Pastoorijstraat 19 2275 Wechelderzande; e-mail: avsteenb@telenet.be

ik wens gebruik te maken van mijn recht op korting bij aankoop van één (of meerdere) boeken, inclusief cd-rom.

Ik verkies deel te nemen aan de DNA-staalafname op volgende plaats en datum:

Oostmalle, Provinciaal Vormingcentrum op zondag 15 februari 2009 van 10 tot 16 uur

Merksem-Antwerpen, Nationaal VVF-Centrum op zaterdag 7 maart van 14 tot 16 u. en op zondag 8 maart van 10 tot 12 u.

Leuven, Auditorium St.-Rafaël op zondag 14 maart van 14 tot 17 u.

Breda, Nederland (datum en locatie nog te bepalen)

Waver, zaterdag 10 januari van 14 tot 17 u. (een tweede datum en beide locaties nog te bepalen)

DNA PROJECT OUD HERTOGDOM BRABANT.

INLEIDING:

Wie vroeg zich nooit af waar we eigenlijk vandaan komen? Velen gingen ijverig op zoek in de archieven naar hun voorouders. Daarbij stuiten genealogen op talrijke problemen en ze lopen uiteindelijk vast door het ontbreken van verdere gegevens. Nu komt de wetenschap ons ter hulp door de koppeling van genetica (erfelijkheidstudie) en genealogie. Dit is een zeer recente wetenschappelijke ontwikkeling die pas de laatste twee decennia op kruissnelheid kwam. Met zijn boek *De zeven dochters van Eva* bracht de Britse professor **Bryan Sykes** dit toch erg technische thema op een schitterende wijze over naar het grote publiek en wist zo ook ons te boeien.

Op initiatief van **VVF Provinciale afdeling Antwerpen** diende de genealogische koepel **Familiekunde Vlaanderen**, voorheen **SVVF**, bij de Vlaamse overheid een **DNA-project** in, in het kader van het beleidsplan 2007-2011. Het project betreft in de eerste fase, uit te voeren in 2009, het grondgebied van het **oude hertogdom Brabant**, dat wil zeggen inclusief Waals-Brabant en het Nederlandse Noord-Brabant. In 2010-2011 breidt het onderzoek zich verder uit over het hele land en zelfs tot Frans-Vlaanderen en het Groothertogdom Luxemburg. Heemkunde Vlaanderen, Volkskunde Vlaanderen, Faro, de Noord-Brabantse NGV-afdelingen en het Waalse Génival steunen het project.

WAAROVER GAAT HET PRECIES ?

Waar het **niet** om gaat is DNA-onderzoek voor medische doeleinden. Dit onderzoek richt zich immers uitsluitend op het Y-geslachtschromosoom van de man. Dat heeft niets te maken met uw fysieke en psychische eigenschappen, maar is de **archiefdrager** van uw voorouderlijn.

> Het ambitieuze project wil een wetenschappelijke bijdrage leveren tot de studie van de menselijke migraties op wereldvlak en de geleidelijke bevolking van onze streken.

> Het wil de invloeden bestuderen die de oude historische entiteiten in de Lage Landen deden ontstaan.

> Door vergelijking met gekend oud DNA uit archeologische resten kan men zelfs de eventuele verwantschap bepalen met hedendaagse families.

> Bovendien draagt het onderzoek bij tot het identificeren van de families die afstammen van de oorspronkelijke bevolkingsgroepen die zich in Europa en eventueel ook in onze streken kwamen vestigen. Dit kan er toe leiden dat men bepaalde delen van onze historische kennis moet herschrijven.

> Genealogen kunnen vermoede of onbekende onderlinge verwantschappen ontdekken, evenals het voortkomen van de huidige familienaam uit andere oudere namen.

WAT HEEFT GENEALOGIE TE MAKEN MET GENETISCH DNA-ONDERZOEK ?

Ieder mens heeft zijn eigen unieke genetische samenstelling. Genetisch DNA-onderzoek vertrekt van het **mannelijk Y-geslachtschromosoom** dat van vader op zoon vererft. Dit chromosoom bestaat uit een groot aantal DNA-merkers. Bij het doorgeven van het Y-chromosoom van vader op zoon kunnen **mutaties** optreden. Door deze te vergelijken met de reeds bekende,

bepaalt men tot welke **haplogroep** het onderzochte staal behoort. Hierdoor is het mogelijk migraties van bevolkingsgroepen in kaart te brengen. Het standaardonderzoek gebeurt op 12 merkers, o.m. in het wereldwijde **Genographic Project van dr. Spencer Wells**.

WAT HEBBEN DE GENEALOGEN DAAR NU AAN ?

Het standaardonderzoek op 12 merkers levert onvoldoende gegevens op voor genealogen. Daarom kozen wij voor een meer gedetailleerde studie op **37** merkers door het *Centrum voor Menselijke Erfelijkheid van de K.U.Leuven* (professoren Cassiman en Decorte). In ons project kunnen geïnteresseerde genealogen niet alleen hun **paternele** (vaderlijke) lijn laten onderzoeken, maar ook hun vermoedelijke verwantschap met andere gelijknamige families. Met 37 merkers kan men met een grotere zekerheid een gemeenschappelijke voorouder (*MRCA, Most Recent Common Ancestor*) bepalen binnen een tijdspanne van 8 à 10 generaties, wat de meeste genealogen met hun archiefonderzoek kunnen overbruggen.

Mogelijkheden: 1) uw genealogie verdiepen, 2) vastgelopen opzoekingen weer vlot trekken, 3) onvermoede verwante takken in binnen- en/of buitenland ontdekken, 4) opsporen van de afstamming uit oudere (vaak middeleeuwse) familienamen waaruit de uwe is voortgekomen.

HOE MEER DEELNEMERS, HOE MEER MOGELIJKE RESULTATEN

IS DIT NIET VRESELIJK DUUR ?

Wij bieden u dit project aan de **STERK VERMINDERDE PRIJS** van **80 EURO** aan.

Ter vergelijking:

- de normale prijs van K.U.Leuven voor dit onderzoek bedraagt 150 euro,
- een recent Nederlands onderzoek op slechts 17 merkers kostte 155 euro,
- Family Tree DNA vraagt voor een 37 merkeronderzoek ca. 180 euro,
- bij Oxford Ancestry (Bryan Sykes) loopt dit op tot bijna 200 euro.

Opmerking:

- ons project biedt u een uitgebreide analyse en een gegarandeerde feedback,
- vermits het resultaat van uw DNA-onderzoek hetzelfde is voor uw kinderen, broers, zussen, neven en nichten van de mannelijke voorouderlijn kan u misschien overeen-komen om de kosten met hen te delen.

HOE ZIT HET MET MIJN PRIVACY ?

Dit DNA-onderzoek betreft **uitsluitend** de (genealogisch relevante) **niet-coderende** genetische component en dient geenszins als basis voor medisch geïnspireerde onderzoeken. De laboratoria van de K.U.Leuven en de universiteit van Barcelona **garanderen** dit uitdrukkelijk. Alle voorwaarden, schriftelijk vastgelegd bij de inschrijving en bij de staalafname, moet de deelnemer ondertekenen voor akkoord.

Een **gemengde commissie** van Familiekunde Vlaanderen en van de wetenschappelijke staf van het Centrum voor Menselijke Erfelijkheid van K.U.Leuven waakt over de ethische en wetenschappelijke aspecten van het onderzoek. Wij laten de projectdatabank registreren bij de

Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer. De deelnemer kan vrij zijn gegevens nazien en verbeteren. Als een deelnemer vrijwillig beslist om zijn gegevens ook in andere internationale databanken te laten opnemen, kan de organisator hem desgewenst daarbij helpen. Voor de publicaties is de deelnemer ook vrij te kiezen wie als probant van zijn mannelijk lijn fungeert (hijzelf, zijn vader, groot- of overgrootvader).

WAT IS HET CONCRETE DOEL VAN DIT PROJECT ?

1. Het **promoten** van DNA-onderzoek, gekoppeld aan genealogisch onderzoek
2. Onze jarenlange genealogische **expertise** toepassen op het DNA-onderzoek.
3. Uitvoeren van diepgaand genetisch-genealogisch onderzoek op **37 markers** met 500 personen in 2009.
4. Het kenbaar maken van het **nut** van genetisch onderzoek voor het genealogisch, het historisch, het heemkundig en het wetenschappelijk onderzoek.
5. In bijkomende orde, deelnemen aan het *internationale Genographic Project* met 200 personen in 2009 en evenveel in 2010, telkens de helft Nederlands- en Franstaligen.
6. Het bestuderen van de resultaten voor het grondgebied van het **oude hertogdom Brabant**, d.w.z. inclusief Waals-Brabant en de Nederlandse provincie Noord-Brabant.
7. Het bestuderen van het ontstaan, de precieze locatie en de evolutie van de **taalgrens**.
8. Het **publiceren** van de individuele en collectieve resultaten in boekvorm en op cd-rom.
9. Het opmaken van een **website** en een eigen **databank**, die enkel toegankelijk is voor de deelnemers met een persoonlijke toegangscode om hun persoonlijke gegevens en die van de andere projectdeelnemers te kunnen inzien.
10. In een **tweede fase** (in 2010-2011) het onderzoek uitbreiden naar de rest van het land, Frans-Vlaanderen en het Groothertogdom Luxemburg, inclusief het bestuderen van de resultaten voor het oude graafschap Vlaanderen en de andere historische entiteiten van het Ancien Régime (opgedoekt na de Franse revolutie, in onze streken vanaf 1795).

BESCHRIJVING VAN HET GEHELE PROJECT

a) Het 37-merkersproject:

Het realiseren van het totale DNA-project wordt gespreid over **twee fasen**:

- een eerste in 2009 met 500 stalen,
- een tweede in 2010-2011 met 750 stalen.

In het totaal 1.250 stalen:

- waarvan 1.000 uit België,
- 110 uit het Nederlandse Noord-Brabant,
- 90 uit Frans-Vlaanderen (dat eertijds deel uitmaakte van het oude graafschap Vlaanderen) en
- 50 uit het Groothertogdom Luxemburg.

Verdeling voor België: Vlaanderen - Wallonië: 66% - 33%.

Verdeling per provincie:

Fase 1: februari – december 2009: verdeling per provincie:

Antwerpen: 200	Vlaams-Brabant: 140	Waals-Brabant: 50	<u>Totaal België: 390</u>
Noord-Brabant (NL): 110			<u>Totaal fase 1: 500</u>

Fase 2: januari – december 2010 (of 2011):

Limburg: 100	Oost-Vlaanderen: 110	West-Vlaanderen: 120	
Henegouwen: 80	Luik: 90	Namen: 70	Luxemburg: 40
Frans-Vlaanderen: 90		Groothertogdom Luxemburg: 50	
			<u>Totaal België: 610</u>
			<u>Totaal fase 2: 750</u>

b) Het Genographic Project:

Dr. Spencer Wells in de Verenigde Staten startte dit op met het doel de menselijke migratiestromen vanuit de bakermat Afrika op wereldschaal te bestuderen. Hij deelde de wereld op in grote blokken. Het Europese coördinatiecentrum is gevestigd in Barcelona, maar Leuven staat in voor België. Ook het onderzoek van het **mitochondriaal DNA** (mtDNA) van de deelnemers is hier inbegrepen. Het mtDNA bevindt zich niet in de celkern zoals het Y-chromosoom, maar in de honderden mitochondriën en bevat circulaire chromosomen die enkel via de moeder vererven. Via mutaties in het mtDNA kan de **maternele** lijn worden bestudeerd.

In België zoekt het **Genographic Project** 400 DNA-stalen (200 Vlaamse en 200 Waalse) uitsluitend van **niet-verwante personen**. In tegenstelling tot het 37-merkerproject dat over 2009 en 2010 loopt, kan het Genographic Project, op vraag van Barcelona, reeds volledig uitgevoerd worden in 2009 voor alle Belgische provincies. Het 37-merkeronderzoek van deze deelnemers gaat automatisch, zoals voorzien, door in 2010 en dit zonder nieuwe inschrijving.

Voorwaarden:

- de laatste 300 à 400 jaar geen gemeenschappelijke mannelijke voorouder hebben
- een kwartierstaat (bij voorkeur) of een stamreeks indienen die zo ver mogelijk teruggaat in mannelijke lijn en minstens **tot ca. 1650**
- voorouders hebben die verschillende eeuwen op dezelfde plaats of in dezelfde regio van de betrokken provincie woonden.

Wegens het beperkte standaardonderzoek en het kleine aantal toegelaten deelnemers, bepalen wij zelf wie aan dit gratis onderzoek kan deelnemen. Dit op basis van de mate waarin zij aan de gestelde voorwaarden voldoen. Voor die personen is het onderzoek gratis en zij ontvangen als een bonus ook de resultaten van hun **maternele** lijn via het onderzoek van hun mtDNA.

De resultaten worden na verwerking in de internationale databank van het Genographic Project en in de onze opgenomen. De DNA-stalen blijven in het laboratorium bewaard (opgelet: wie voor de vernietiging van zijn staal kiest, kan niet deelnemen aan dit projectdeel).

Geografische spreiding voor Genographic Project in België:

Antwerpen: 80	Vlaams-Brabant: 56	Waals-Brabant: 20
Limburg: 40	Oost-Vlaanderen: 44	West-Vlaanderen: 48
Henegouwen: 32	Luik: 36	Namen: 28 (Belgisch) Luxemburg: 16

WAT WORDT ER GEPUBLICEERD ?

De organisator publiceert in boekvorm (1 of meer delen) en op cd-rom de resultaten van alle deelnemers aan het DNA-project oud hertogdom Brabant 2009 (uiteraard inclusief deze die ook aan het Genographic Project deelnamen) en later ook deze van de tweede fase in 2010-2011. De deelnemers hebben recht op een korting bij de aankoop van het boek en ontvangen eveneens een gratis cd-rom.

Het betreft concreet hun:

- het **haplotype** (dit is de individuele Y-STR-merkerreeks),
- de **haplogroep** (de groep waartoe het haplotype behoort),
- hun **stamreeks** (vanaf de gekozen probant).

Resultaten die we wegens laattijdigheid of plaatsgebrek niet in één van de boeken kunnen opnemen, kunnen in Vlaamse Stam gepubliceerd worden. Bovendien nemen we ook alle resultaten op in de eigen projectdatabase. De deelnemers kunnen daar met hun versleutelde individuele persoonscode de resultaten raadplegen.

WIE MAG ER MEEDOEN AAN HET DNA-PROJECT 2009 ?

Iedere meerderjarige mannelijke persoon die aan de volgende **voorwaarden** voldoet:

- aantonen dat de familie in mannelijke lijn, eventueel de vier jongste generaties uitgezonderd, in dezelfde gemeente of regio van het oude hertogdom Brabant woonde;
- een kwartierstaat of stamreeks indienen die minstens teruggaat tot vóór 1800 (bij voorkeur in een gedcom-bestand);
- akkoord gaan met de publicatie van zijn gegevens (boek, cd-rom, database), met vrije keuze van de probant, d.w.z. de startpersoon;
- een inschrijvingsformulier invullen en ondertekenen, minstens één maand vóór de gekozen staalafnamedag.
- betaling van 80 euro, binnen acht dagen na de inschrijving en minstens één maand vóór de gekozen staalafnamedag.

HOE NEEMT MEN EEN DERGELIJKE DNA-TEST AF ?

De organisator bestelt in Leuven het aantal DNA-testkits nodig volgens het aantal inschrijvingen voor een bepaalde staalafnamedag. De kits bevatten twee borsteltjes waarmee men in de mond achtereenvolgens links en rechts gedurende 15 seconden wat wangslimvlies afschraapt. Dit is volkomen pijnloos en duurt nauwelijks een minuut. **Opgelet: de deelnemer mag één uur vóór de test niet meer eten noch drinken.**

WAT GEBEURT ER MET MIJN DNA-STAALEN EN MET MIJN RESULTATEN?

Bij de staalafname moet de deelnemer een **formulier** invullen waarbij hij het Centrum voor Menselijke Erfelijkheid van de K.U.Leuven **toestemming** geeft tot uitvoering van een 37-merkerstest. Tezelfdertijd vraagt men hem de toestemming om zijn anonieme resultaten te gebruiken voor het wetenschappelijk onderzoek en voor de verbetering van de onderzoekstechnieken. Er wordt daarin ook gevraagd aan te kruisen of het staal nadien **vernietigd** of **bewaard** moet worden. De deelnemer kan daarover vrij beslissen, maar indien hij opteert voor vernietiging kan hij niet in aanmerking komen voor het Genographic Project.

Het onderzoekcentrum bewaart de DNA-stalen zodat een deelnemer altijd de mogelijkheid heeft later (op eigen kosten) verdere onderzoeken te laten uitvoeren.

HOE KAN IK INSCHRIJVEN ?

Het inschrijvingsformulier kan u downloaden van de website www.brabant-dna.org. Deze biedt een voor iedereen toegankelijk deel met algemene informatie over het DNA-onderzoek, de beschrijving van het project, een helpdesk (info@brabant-dna.org), de bepalingen i.v.m. privacy en de verdere ontwikkelingen van het project.

Daarnaast is er de database die slechts voor deelnemers met een persoonlijke versleutelde code toegankelijk is. De resultaten worden ten behoeve van het historisch onderzoek en de wetenschappelijke publicaties naamloos per provincie of regio geglobaliseerd. Ook dat komt eveneens op de tweetalige site aan bod (Nederlands en Frans).

U kan uiteraard terecht bij alle VVF-afdelingen en de meeste heemkundige kringen van de provincies Antwerpen en Brabant. Nederlandse en Waalse deelnemers kloppen aan bij de Noord-Brabantse NGV en bij Génival. U vindt ook heel wat informatie op de websites van deze verenigingen.

Wie niet over internet beschikt, kan bij hen ook de nodige inlichtingen en een gedrukt exemplaar van het inschrijvingsformulier bekomen.

PRAKTISCHE ORGANISATIE VAN HET PROJECT 2009:

1. Organisatie van informatievergaderingen:

voor de deelnemende partners (VVF-afdelingen, heemkringen gouw Antwerpen en Brabant, Génival en de NGV-afdelingen van Noord-Brabant), één of twee per provincie:

- Antwerpen: 15 november, kasteel de Renaissance, Lierselei 30 te Oostmalle, om 14.30 u.
- Vlaams-Brabant: 29 november, Cultureel Centrum Westrand te Dilbeek, om 14 u.
- Noord-Brabant: 12 december, Gemeenschapshuis De Wegwijzer, Breda, om 20 u.
- Waals-Brabant: 10 januari 2009, in Waver, om 14 u.

2. Voorwaarden waaraan een deelnemer moet voldoen:

- **meerderjarig** en van het mannelijk geslacht zijn
- in **mannelijke lijn** aantonen dat de familie, de drie of vier jongste generaties eventueel uitgezonderd, sedert verschillende generaties in dezelfde gemeente of regio woonde
- een goed uitgewerkte **kwartierstaat of stamreeks** indienen die minstens teruggaat tot vóór 1800
- aangeven dat hij akkoord gaat met de **publicatie** van de gegevens (boek, cd-rom, database)
- aangeven of hij eventueel wil deelnemen aan het **Genographic Project**
- de **bijdrage van 80 euro** voor de DNA-test 37 Y-STR-merkers* betalen **binnen de 8 dagen** na de inschrijving en **minstens één maand vóór** de gekozen staalafnamedag (* *De 37 Y-STR merkertest gaat gepaard met een aantal nog nader te bepalen onderzoeken van Y-SNP merkers.*)
- aangeven of hij het **boek** met de resultaten wenst te bekomen **aan verminderde prijs**.

3. Werving van kandidaat-deelnemers:

- in **Vlaanderen**: via de VVF-afdelingen in samenwerking met de heemkundige kringen van de provincies (gouwen) Antwerpen en Brabant
- in **Waals-Brabant**: in samenwerking met Génival (Généalogie Informatique Wallonie)
- in **Noord-Brabant**: in samenwerking met de NGV en Genealogie West-Brabant.

Na de uitbreiding van het project in 2010 zullen wij ook samenwerken met de heemkundige en genealogische verenigingen van de andere belgische provincies, van Frans-Vlaanderen en van het Groothertogdom Luxemburg.

Wat verwachten we van de heemkundige en genealogische verenigingen ?

- het project kenbaar maken en promoten bij hun leden
- hun genealogisch actieve leden de projectdeelname aanraden
- de inschrijvingsformulieren aanvaarden, ze nakijken op hun volledigheid, ze nummeren en de

inschrijvingen noteren op de bijgevoegde overzichtslijst

- actief leden opzoeken en motiveren van families uit hun werkgebied die daar al verscheidene eeuwen wonen (kandidaten voor Genographic Project)
- hun leden bijstaan bij het opmaken van hun kwartierstaat of stamreeks; indien dit niet mogelijk is, hen doorverwijzen naar de regionale VVF-afdeling in hun streek
- naziën of de ingediende kwartierstaat of stamreeks aan de gestelde voorwaarden voldoet
- het overzichtsdokument mailen naar de VVF-afdelingscoördinator van hun regio

4. Inschrijving door de deelnemers:

minstens 1 maand vóór de gekozen staalafnamedag en een kwartierstaat of stamreeks als gedcom-bestand indienen, **uiterlijk één maand vooraf:**

ofwel: rechtstreeks aan de afdelingscoördinator van één der volgende afdelingen:

VVF-Kempen: Frans Renaerts – e-mail: frans.renaerts@busmail.net

VVF- Antwerpen: Patrick Cleiren – e-mail: patrickcleiren@gmail.com

VVF-Mechelen: Roger Vervloet – e-mail: vctrans@pandora.be

Noord-Brabant: Marc Gabriëls – e-mail: genealogie.westbrabant@gmail.com

Waals Brabant: Yves Héraly – e-mail: yh.geniwal@skynet.be

Oost- en West-Vlaanderen : Carlos Aelvoet – e-mail: carlos.aelvoet@telenet.be

De coördinatoren voor de andere belgische provincies moeten nog aangeduid worden.

Zij geven de dossiers een doorlopend nummer en bezorgen ze aan de nationale coördinator:

André van Steenberg – e-mail: avsteenb@telenet.be

ofwel: via de VVF-afdelingen of de heemkundige kringen; zij nummeren doorlopend de dossiers en maken ze over aan een van de drie afdelingscoördinatoren (diegene die zich het dichtst bij hun regio bevindt).

Op het inschrijvingsformulier zijn vereist: naam, adres, e-mailadres, handtekening (akkoord met de publicatie- en algemene voorwaarden; zie punt 2), de probantkeuze voor de publicatie, het telefoonnummer (indien geen e-mailadres beschikbaar is), en de gekozen staalafname datum en -plaats. Onvolledige dossiers worden niet aanvaard of uitgesteld tot de volgende staalafnamedag.

5. Controle van de deelnemersdossiers op volledigheid en juistheid:

- 1) door de genealogische of heemkundige kringen waar de kandidaat zich aanmeldde
- 2) vervolgens door de afdelingscoördinatoren, waarna deze ze doorgeven aan
- 3) de nationale projectcoördinator die de dossiers finaal goedkeurt
- 4) eventuele problemen die opduiken, kunnen voorgelegd worden aan de projectleider:

Marc Van den Cloot – e-mail: marc.vandencloot@telenet.be

Opmerking: de kwartierstaten of stamreeksen moeten in digitale vorm als gedcom-bestand aan de nationale projectcoördinator aangeleverd worden. Indien de deelnemer dit niet zelf kan en een gedrukt exemplaar indient, moeten medewerkers van de betrokken VVF-afdelingen of heemkundige kringen dit in hun plaats doen.

6. Registratie en anonieme alfanumerieke codering:

door de nationale projectcoördinator. Hij geeft alle dossiers een nieuwe alfanumerieke persoonscode die hij vervolgens meedeelt aan de individuele deelnemer. Hij maakt ook de concordantielijst klaar voor de staalafnamedagen

7. DNA-staalafnamedagen:

Start van het project en eerste staalafnamen op 15 februari 2009 tijdens de Zuid-Brabantdag te Malle in het Provinciaal Vormingscentrum en tijdens de regionale dagen per provincie:

- 7 en 8 maart: staalafname provincie Antwerpen, Nationaal VVF-Centrum, Merksem

- 15 maart: staalafname provincie Vlaams-Brabant en Brussel, Auditorium St.-Rafaël, Leuven

- ... maart: staalafname provincie Noord-Brabant, Breda

- 10 januari en ... maart: staalafname provincie Waals-Brabant, Waver

De andere data en plaatsen worden meegedeeld via de projectwebsite.

8. Procedure van de DNA-staalafname:

- na de inschrijving kent de nationale coördinator de deelnemer een persoonlijke anonieme code toe en deelt hem die mee;
- de organisator telt het aantal inschrijvingen voor de staalafnamedag in maart 2009 en bestelt het benodigde materiaal in Leuven;
- de deelnemer meldt zich persoonlijk aan met zijn persoonscode op de staalafnamedag. Deze code staat op de concordantielijst en wordt aangevuld met de anonieme code van de DNA-kit
- deze kit bevat twee plastic borsteltjes waarmee men in de mond, respectievelijk links en rechts gedurende 15 seconden wat speeksel afschraapt. De test is geheel pijnloos en duurt nauwelijks een minuut; opgelet: 1 uur vooraf niet meer eten of drinken
- onder toezicht van een lid van de organisatie wordt het staal afgenomen, in de speciale verpakking gedaan en na afpunten op de concordantielijst in de verzameldoos bewaard
- de organisator stuurt de stalen met de ondertekende formulieren en een kopie van de concordantielijst aan het Centrum voor Menselijke Erfelijkheid te Leuven
- de organisator voegt daarbij de lijst van de uitgekozen deelnemers aan het Genographic Project met hun nummers van de concordantielijst, de engelse consentment form en hun kwartierstaat; Leuven stuurt alles door aan Barcelona, inclusief één DNA-staal
- na het afsluiten bewaart de projectcoördinator de concordantielijst
- de onderzoekslaboratoria van respectievelijk de K.U.Leuven en van de Universiteit van Barcelona voeren de onderzoeken uit (neemt ongeveer 4 à 8 weken in beslag).

9. Mededeling van de resultaten:

a) de 37-merkertest:

- het onderzoekcentrum van K.U.Leuven bezorgt de organisator de resultaten
- de organisator verzorgt de verdere analyse en publiceert deze samen met de resultaten
- de organisator adviseert en assisteert de deelnemer desgewenst i.v.m. de input in andere databanken of voor diepgaander onderzoek;

b) Genographic Project:

- Genographic Project (voor Europa is de universiteit van Barcelona coördinator) kent elke kit een eigen anonieme code toe en bezorgt de lijst daarvan via K.U.Leuven aan de organisator die deze code aan elke deelnemer bezorgt
- Genographic Project plaatst de resultaten in zijn databank waar elke deelnemer met zijn individuele code het gehele proces on-line kan volgen op de website van het Genographic Project
- tevens bezorgt Genographic Project de resultaten aan de organisator
- de organisator verzorgt de verdere analyse en publiceert deze samen met de andere resultaten.

10. Publicatie van de resultaten:

- in boekvorm: oplage van (minimum) 500 exemplaren (mogelijk zijn meerdere delen nodig)
- bij elk boek wordt een gratis cd-rom met de resultaten bijgevoegd
- mits voorinschrijving: hebben de projectdeelnemers recht op een prijsvermindering
- resultaten die wegens plaatsgebrek of laattijdigheid niet in een boek komen, kunnen in het tijdschrift Vlaamse Stam gepubliceerd worden.

BELANGRIJKE OPMERKINGEN:

FACULTATIEVE ONDERZOEKEN: deelnemers kunnen indien zij dit wensen, op eigen kosten verdere onderzoeken laten uitvoeren, zoals bijvoorbeeld mtDNA, Y-STR-57-merkers (of meer). De organisator verschaft hen desgewenst inlichtingen en prijzen.

AANVRAGEN IN OVERTAL: het project is budgettair beperkt tot de eerder vermelde aantallen per provincie. Mochten er toch meer aanvragen tot deelneming aan de 37-merkertest binnenkomen, dan blijft het mogelijk deze DNA-test te laten uitvoeren, maar aan de normale prijs van 150 euro die K.U.Leuven voor dit onderzoek aanrekent. Deelname aan het Genographic Project is dan uitgesloten.

AANVRAGEN UIT ANDERE PROVINCIES: om dezelfde reden als hierboven kunnen we geen aanvragen uit andere provincies aanvaarden voor de eerste fase in 2009 voor het 37-merkersproject. Geïnteresseerden mogen zich niettemin al wel melden vanaf het najaar 2009 voor de volgende fase in 2010.

Personen uit de andere belgische provincies die aan de voorwaarden van het Genographic Project voldoen, worden ook in 2009 aanvaard, maar hun 37-merkerstest wordt pas in 2010 uitgevoerd.

BESLUIT

Dit ambitieuze project kan een belangrijke wetenschappelijke bijdrage leveren tot de studie van opeenvolgende menselijke migraties op wereldvlak, de geleidelijke bevolking van onze streken en het ontstaan van de taalgrens. Dat kan leiden tot een betere kennis van de invloeden die in vroegere tijden de bekende historische entiteiten in de Lage Landen deden ontstaan.

De resultaten kunnen door vergelijking met reeds gekend oud DNA uit archeologische resten toelaten de verwantschap met huidige families vaststellen.

Bovendien draagt het onderzoek bij tot het identificeren van families die afstammen van de oorspronkelijke bevolkingsgroepen die Europa koloniseerden. Dit eventueel leiden tot de verplichting bepaalde gedeelten van onze historische kennis te herschrijven. Tevens krijgen de genealogen de gelegenheid om vermoede of onbekende verwantschappen te onderzoeken. Eventueel kunnen zij er in slagen de vroegere familienamen waaruit de hunne is voortgekomen te ontdekken of vaststellen dat er één of meerdere stamvaders zijn voor dezelfde familienaam.

Het project zal ongetwijfeld een aanzet geven tot de verfijning van de DNA-onderzoek-technieken en de interpretatie van de resultaten. Het draagt bij tot de grensoverschrijdende wetenschappelijke, historische en genealogische samenwerking tussen de universiteiten en de genealogische en heemkundige verenigingen uit binnen- en buitenland.

Wie nog twijfelt, verwachten we op de Zuid-Brabantdag in Malle op zondag 15 februari 2009 waar we het startschot van het project geven. Het programma is bijgevoegd.

**WIJ HOPEN DAT U MEEDOET
EN WIJ WENSEN U VEEL SUCCES**

Marc Van den Cloot, ondervoorzitter VVF nationaal
voorzitter VVF Provinciale Afdeling Antwerpen
voorzitter VVF Regionale Afdeling Kempen

Hubrecht De Crits uit Nukerke.

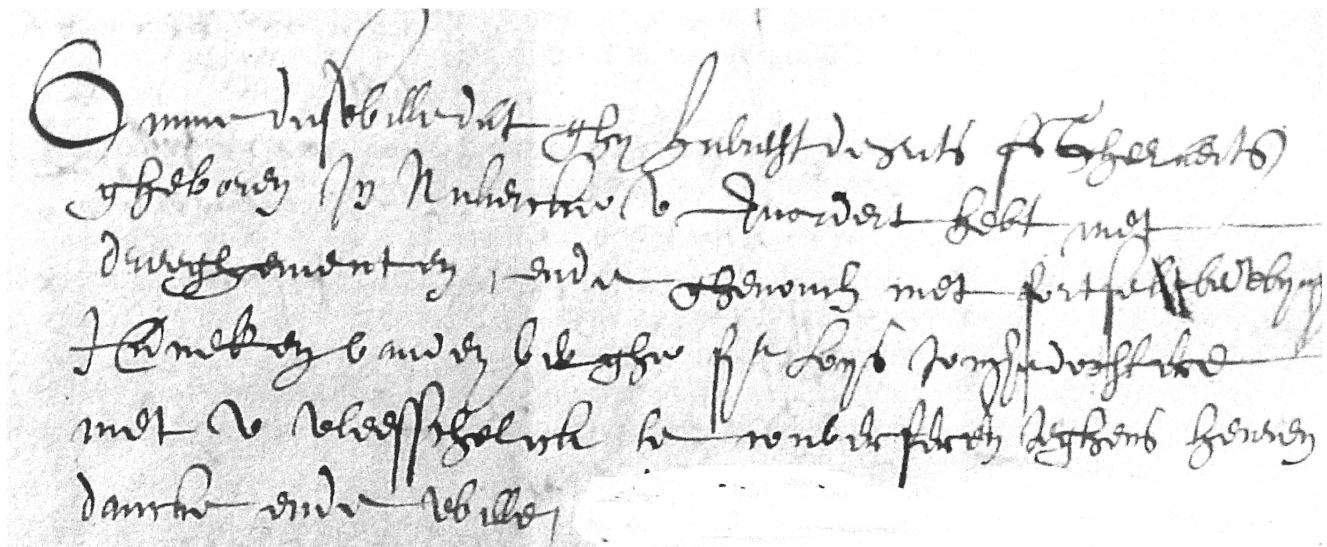
Op 13 maart 1596 werd Hubrecht De Crits uit Nukerke onthoofd. In de tekst staat "ghexecuteert te zijne metten sweerde ende datter de dood naar volgt".

Een kort relaas van dit proces¹ vinden we in boek nr 19, f° 66 van het Leenhof van de baronie van Pamele (Stadsarchief Oudenaarde).

Wie Hubrecht De Crits is en wanneer hij werd geboren is niet meer te achterhalen. De doopregisters van de parochie Nukerke beginnen slechts op 12 oktober 1603. Op die dag werd een Judocus Cruypeninck, zoon van Egidius en Ermete De Donder gedoopt. De familienaam De Crits komt in dat doopregister slechts drie keer voor. Joannes De Crits werd op 21 september 1606 gedoopt, Hermine op 2 juni 1658 en Joannes Baptiste op 30 april 1773.

Wat heeft onze Hubrecht misdaan om die zware straf te krijgen ?

Ten eerste heeft hij Janneken vanden Berghe verkracht. "*Omme die wille dat ghij hubrecht decrits fs Gheraerts gheboren in Nukercke u vervordert hebt met dreeghementen ende ghevouch met fortse Janneken vanden Berghe fia Loys jonghe dochtere met u vleesche-lick te converseren jeghens heuren dancke ende wille...*"

Omme die wille dat ghij hubrecht decrits fs Gheraerts
gheboren in Nukercke u vervordert hebt met
dreeghementen ende ghevouch met fortse
Janneken vanden Berghe fia Loys jonghe dochtere
met u vleesche-lick te converseren jeghens
heuren dancke ende wille...

Daarbij heeft hij Jan Van Der Bosschellen, waarschijnlijk hare vrijer, opgewacht en doodgeschoten. "*...bovendien dat ghij up St Symoens ende Judas dach (28 oktober) lestleden met upghesetten wille hebt gewacht jan vander Bosschelen ende den selve met roer gheladen met drye looden geschoten dat hij danoff der werelt overleden es commiterende alzo dootslach ende hommicidie...*"

Daarbij worden hem nog allerlei andere misdrijven ten laste gelegd, "*...mitsgaders dat ghij benempt zijt van noch ander onbehoorlijke faicten ghecomitteert thebbene...*"

1. Dank aan Gerard Van de Meulebroucke en aan Paul Van Butsele voor de hulp bij het lezen van dit document.

Dre puyt marly

de... (rest of the page is handwritten text in a cursive script, mostly illegible due to fading and bleed-through)

De uitvoering van de straf had dezelfde dag plaats op de Caudenberg te Nukerke, dicht bij de Kruissens, waarschijnlijk op het galgenveld "ten selve daghe executie ghedaen binnen de prochie van Nukercke ter plaetsen daer ment heet den kaudenbergh ter cruysen jehens overt gherechte van Ronsse an deen zijde ende an een ander zijde tgherechte van jeumont pres(en)t Bailliu ende man(n)en voorn(oemd)."

De terechtstelling met het zwaard zal waarschijnlijk plaatsgevonden hebben op het galgenveld van Nukerke. Dit veld waarop de galg stond lag op de hoek van de Rijksweg en de Ommegangstraat. Meestal werd een galg opgesteld op een opvallende plek aan de rand van de plaats of van het rechtsgebied. Het was een stellage waarmee men veroordeelden door middel van ophanging ter dood bracht. Op de kaart van Horenbault zien we in de onmiddellijke omgeving van de Kruissens drie galgen getekend staan. De ene galg is van "gherechte van Ronsse" (1) (die plek is nog onbebouwd), de andere van Nukerke (2) en tussen de huidige Zandstraat en Zeelstraat stond die van Zulzeke (3).

Marc VUYLSTEKE

INHOUDSTAFEL

Staten van goed van de stad en kasselrij Oudenaarde (1595-1796)	1
Varia(bel) hoekje	4
Het leven van Jacobus Van de Sijpe	7
Bijdrage 2009	10
Aankopen en schenkingen 2008	11
Algemene mededelingen	12
VVF - Provinciale Afdeling Antwerpen	13
DNA Project Oud Hertogdom Brabant	15
Hubert De Crits uit Nukerke	24
Inhoudstafel	27

Vlaamse Vereniging voor Familiekunde

Afdeling Vlaamse Ardennen

Opgericht in 1990

Periodiek tijdschrift

Zeventiende jaargang 2009 – nr. 39

Verantwoordelijke uitgever:

Jos. Van Eeckhoudt, Vontstraat 76 - 9700 Oudenaarde

Werkten mee aan dit nummer:

Carlos Aelvoet

Gerard Van de Meulebroucke

Ernest Van De Sijpe

Edgard Van Droogenbroeck

Jos Van Eeckhout

Marc Vuylsteke

BESTUUR

Erevoorzitters

Paul Van Butsele, Glorieuxlaan 17

9600 Ronse

tel.: 055 21 12 78

Elsa Vandermeersch-Lantmeeters, Burgschelde 11

9700 Oudenaarde

tel.: 055 31 13 23

Erebestuurslid

Daniël Vanderstraeten, Doornikse Heerweg 82

9700 Oudenaarde

tel.: 055 31 33 87

Voorzitter

Edgard Van Droogenbroeck, Korsele 43

9667 Horebeke

tel.: 055 49 85 01

Ondervoorzitter

Gerard Van de Meulebroucke, Meersstraat 99

9620 Zottegem

tel.: 09 360 10 51

Secretaris

Jos. Van Eeckhoudt, Vontstraat 76

9700 Oudenaarde

tel.: 055 31 56 64

Penningmeester

Marc Vuylsteke, Rijksweg 125

9681 Maarkedal

tel.: 055 21 68 27

Public Relations

Carlos Aelvoet, Pareelstraat 11

9790 Worteg.-Pet.

tel.: 055 31 24 49

Leden

Michel Gyselinck, Blote 8

9700 Oudenaarde

tel.: 055 31 48 79

**Niet-leden kunnen dit tijdschrift bekomen door storting van 6,50 euro
op rekening 443-5646341-77 (IBAN: BE80 4435 6463 4177 - BIC: KREBEBB)
van V.V.F. Vlaamse Ardennen
p/a Rijksweg 125 - 9681 Maarkedal**